

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
Анатолій Діброва
20 травня 2022 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри організації
підприємництва
та біржової діяльності
Протокол № 16 від “12” травня 2022 р.
Завідувач кафедри
Микола Ільчук

”РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
Валентина Яворська

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітня програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Факультет – Економічний

Розробник: к.е.н., проф. Солодкий М.О.; к.е.н., доцент Яворська В.О.

КИЇВ-2022

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
_____ Анатолій Діброва
“20” травня 2022 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри організації
підприємництва
та біржової діяльності
Протокол № 16 від “12” травня 2022 р.
Завідувач кафедри
_____ Микола Ільчук

”РОЗГЛЯНУТО ”
Гарант ОП «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
_____ Валентина Яворська

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітня програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Факультет – Економічний

Розробник: к.е.н., проф. Солодкий М.О.; к.е.н., доцент Яворська В.О.

КИЇВ-2022

1.Опис навчальної дисципліни
«БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Курсове проектування	+	
Кількість змістовних модулів	5	
Форма контролю	Залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	Денна	Заочна
Рік підготовки (курс)	2/3	2
Семестр	4/5	1
Лекційні заняття	75	6
Семінарські, практичні заняття	60	6
Самостійна робота	75	
Кількість тижневих аудиторних годин	5/4	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Дисципліна “Біржова діяльність” вивчає механізм організації і технології здійснення біржової діяльності товарних бірж в нашій країні та в країнах з ринковою економікою.

Мета вивчення курсу – формування у майбутнього фахівця теоретичних основ та практичних навиків з біржової діяльності та ефективного використання біржових операцій у своїй майбутній професійній діяльності.

Завдання курсу:

- формування у студентів знань з організації біржової діяльності;
- набуття практичних навичок з: організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою; організації взаємовідносин з брокерськими конторами; використання біржової інформації для організації високоефективного виробництва та збуту сільськогосподарської продукції.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- сутність біржової діяльності;
- нормативно-правову базу та систему регулювання біржової діяльності;
- принципи організаційної діяльності бірж та механізм їх функціонування;
- особливості організації брокерської діяльності;
- технологію здійснення біржових операцій;
- економічний механізм біржової торгівлі.

На підставі отриманих знань студент повинен **вміти:**

- вільно користуватись біржовою інформацією для здійснення біржових операцій;
- організовувати взаємовідносини підприємства з біржами та брокерськими конторами;
- організувати високоефективну реалізацію сільськогосподарської продукції використовуючи біржові механізми;
- здійснювати біржові операції для управління ціновими ризиками;
- хеджування на біржових ринках для страхування фінансових ризиків, пов'язаних зі змінами цін при виробництві та реалізації продукції агропромислового комплексу;
- розробляти спекулятивні стратегії;
- готувати аналітичні звіти;
- розробляти прогнози біржової кон'юнктури.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

СК 12. Здатність до аналітичної, торговельної та інвестиційної діяльності на міжнародних та вітчизняних біржових товарних майданчиках.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Біржова діяльність»

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади організації біржової діяльності

Тема 1. Теоретичні засади біржової діяльності. Поняття «біржової діяльності». Трактатування в різних наукових та інформаційних джерелах. Еволюція біржової діяльності. Характеристики локального ринку. Характеристики ярмарки. Характеристики аукціону. Характеристики біржової торгівлі. Історія розвитку біржової торгівлі у світі. Перші товарні біржі. Перші операції з цінними паперами на світових біржах.

Тема 2. Розвиток міжнародної біржової діяльності. Історія розвитку міжнародного біржового ринку. Етапи розвитку світової біржової торгівлі. Еволюція біржової торгівлі за видами біржових контрактів. Трансформація біржової торгівлі від угод з поставкою біржових активів до розрахункової форми. Стандартизація параметрів біржової торгівлі на світових біржових майданчиках.

Тема 3. Етапи формування біржової діяльності в Україні Біржова діяльність в Україні. Історія розвитку біржової діяльності в Україні. Перші товарні біржі. Одеська товарна біржа. Миколаївська хлібна біржа. Київська біржа. Види біржових товарів. Етапи розвитку вітчизняного біржового ринку. Перші види біржових контрактів. Структура біржової торгівлі за видами товарних і фінансових активів.

Тема 4. Основні засади регулювання біржової діяльності у світі. Особливості регулювання біржової торгівлі. Державне регулювання біржового ринку. Саморегулювання біржового ринку. Біржові асоціації. Моделі регулювання біржового ринку. Американська модель. Англійська модель. Французька модель. Змішана модель регулювання.

Тема 5. Регулювання біржової діяльності в Україні. Особливості регулювання біржової діяльності в Україні. Державні органи регулювання біржової діяльності. Законодавчо-правова база. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки».

Змістовий модуль 2. Організаційні засади та технології біржової діяльності.

Тема 6. Біржа як елемент інфраструктури ринку. Функції біржі. Види бірж. Організаційна структура біржі. Органи управління біржі. Загальні збори та їх повноваження. Організація укладання і виконання біржових угод. Біржові члени. Біржові посередники. Повне членство. Неповне членство.

Тема 7. Технологічні засади біржової торгівлі. Організаційно-економічні засади біржової торгівлі. Технології біржової торгівлі на світових біржах. Простий аукціон та його види. Подвійний голосовий аукціон. Біржовий зал. Електронна технологія біржової торгівлі. Он-лайн брокеридж. Інтернет-трейдинг.

Тема 8. Організовані товарні ринки. Сутність організованого ринку. Особливості біржової торгівлі товарними активами. Види біржових товарів. Структура біржової торгівлі за товарними активами. Організовані товарні ринки в Україні.

Тема 9. Ринки капіталу. Поняття «ринок капіталу». Цінні папери як біржовий товар. Фінансові активи – об'єкт біржової торгівлі. Фондові біржі та їх функції на фінансовому ринку. Трансферт інвестиційного капіталу на міжнародному біржовому ринку.

Тема 10. Біржові посередники та їх види. Біржові посередники. Види біржових посередників. Професійні учасники біржової торгівлі. Брокери та брокерські контори. Організація функціонування брокерських контор. Робота з клієнтами. Інвестиційні компанії. Хедж-фонди. Компанії з управління активами. Аналітичні агентства.

Змістовий модуль 3. Організаційні засади біржової торгівлі деривативами.

Тема 11. Економічна сутність деривативів та їх класифікація. Поняття «дериватив». Походження терміну «дериватив». Строкові біржові інструменти. Особливості використання біржових деривативів. Напрямки та стратегії використання деривативів на міжнародних і вітчизняних біржах.

Тема 12. Розвиток біржової торгівлі товарними та фінансовими деривативами. Види деривативів. Основні класифікаційні ознаки. Товарні деривативи та особливості їх використання. Класифікація товарних деривативів. Фінансові деривативи та їх види. Універсалізація біржової торгівлі деривативами.

Тема 13. Організація біржової торгівлі форвардними контрактами. Види біржових угод. Спотові угоди. Строкові угоди. Форвардні угоди. Класифікація форвардних угод. Використання форвардних контрактів на біржовому ринку. Використання форвардів на позабіржовому ринку. Переваги та недоліки форвардів.

Тема 14. Основи ф'ючерсної торгівлі. Сутність ф'ючерсної торгівлі. Роль і місце біржової торгівлі в ринковій системі. Класичні функції сучасної біржі. Ф'ючерсний контракт. Історія ф'ючерсних контрактів у світі. Перші ф'ючерси на Чиказькій товарній біржі. Поняття ф'ючерсного контракту. Специфікації ф'ючерсних контрактів. Види базових активів.

Тема 15. Біржовий кліринг. Маржові розрахунки. Поняття клірингу. Клірингова палата. Функції клірингової палати. Організаційна структура клірингових палат. Гарантування виконання біржових угод. Маржа. Види маржі. Маржові калькуляції.

Змістовий модуль 4. Організаційні засади управління ціновими ризиками та аналітики у біржовій діяльності.

Тема 16. Економічна сутність ризиків та їх види. Поняття ризику. Теорії ризиків. Види ризиків у підприємницькій діяльності. Роль біржових інструментів в управлінні ціновими ризиками.

Тема 17. Методи управління ризиками. Ризик менеджмент у підприємстві. Біржове хеджування як метод управління ціновими ризиками.

Тема 18. Стратегії хеджування. Довге хеджування. Коротке хеджування. Перехресне хеджування.

Тема 19. Хеджування ф'ючерсами. Довге хеджування ф'ючерсами. Коротке хеджування ф'ючерсами. Визначення ефективності хеджових стратегій.

Тема 20. Опціони та їх види. Економічна сутність опціонів. Види опціонів. Ціноутворення на опціони.

Тема 21. Хеджування опціонами. Довге хеджування опціонами. Коротке хеджування опціонами. Визначення ефективності хеджових стратегій.

Тема 22. Основи біржової аналітики. Аналітична інформація та її види. Аналітичні звіти. Діяльність аналітичних компаній.

Тема 23. Фундаментальний аналіз. Економічна сутність фундаментального аналізу. Види фундаментальних факторів та фундаментальних новин.

Тема 24. Технічний аналіз. Економічна сутність технічного аналізу. Види технічних індикаторів.

Структура навчальної дисципліни

№	Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин												
		денна форма						заочна форма						
		тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
				л	п	л	інд	с.р.		л	п	л	інд	с.р.
Змістовний модуль 1														
Теоретичні засади, формування та розвиток біржової діяльності														
1.	Теоретичні засади біржової діяльності	1-2	11	5	3				3		1			
2.	Розвиток міжнародної біржової діяльності	3-4	11	5	3				3					
3.	Етапи формування біржової	5	10	4	3				3		1			

	діяльності в Україні													
4.	Основні засади регулювання біржової діяльності у світі	6	10	4	3			3		1				
5.	Регулювання біржової діяльності в Україні	7	10	4	3			3						
Всього за М.1.			52	22	15			15		3				
Змістовний модуль 2														
Організаційні засади та технології біржової діяльності														
6.	Біржа як елемент інфраструктури ринку	8	11	5	3			3						
7.	Технологічні засади біржової торгівлі	9-10	11	5	3			3		1				
8.	Організовані товарні ринки	11-12	11	5	3			3						
9.	Ринки капіталу	13-14	11	5	3			3			1			
10.	Біржові посередники та їх види	15	9	3	3			3			1			
Всього за М.2.			53	23	15			15		1	2			
Разом за 4 семестр			105	45	30			30		4	2			
Змістовний модуль 3														
Організаційні засади біржової торгівлі деривативами														
11.	Економічна сутність деривативів та їх класифікація.	1	9	2	2			5			1			
12.	Розвиток біржової торгівлі товарними та фінансовими деривативами	2	9	2	2			5						
13.	Організація біржової торгівлі форвардними контрактами	3	9	2	2			5						
14.	Основи ф'ючерсної торгівлі	4	9	2	2			5		1	1			

15.	Біржовий кліринг. Маржові розрахунки	5	9	2	2			5					
Всього за М.3.			45	10	10			25		1	2		
Змістовний модуль 4													
Організаційні засади управління ціновими ризиками та аналітики у біржовій діяльності.													
16.	Економічна сутність ризиків та їх види	6	6	2	2			2					
17.	Методи управління ризиками.	7	7	2	2			3					
18.	Стратегії хеджування.	8	6	2	2			2					
19.	Хеджування ф'ючерсами.	9-10	8	4	4			-		1			
20.	Опціони та їх види.	11	6	2	2			2			1		
21.	Хеджування опціонами.	12	7	2	2			3					
22.	Основи біржової аналітики.	13	6	2	2			2					
23.	Фундаментальний аналіз.	14	7	2	2			3			1		
24.	Технічний аналіз.	15	7	2	2			3					
Всього за М.4.			60	20	20			20		1	2		
Разом за 5 семестр			105	30	30			45		2	4		

4. Темі семінарських занять (не передбачено)

5. Темі практичних занять

№	Назва теми	Години
1	Теоретичні засади біржової діяльності	2
2	Розвиток міжнародної біржової діяльності	3
3	Етапи формування біржової діяльності в Україні	3

4	Основні засади регулювання біржової діяльності	3
5	Регулювання біржової діяльності в Україні	3
6	Біржа як елемент інфраструктури ринку	3
7	Технологічні засади біржової торгівлі	3
8	Організовані товарні ринки	3
9	Ринки капіталу	3
10	Біржові посередники та їх види	3
11	Економічна сутність деривативів та їх класифікація.	2
12	Розвиток біржової торгівлі товарними та фінансовими деривативами	2
13	Організація біржової торгівлі форвардними контрактами	2
14	Основи ф'ючерсної торгівлі	2
15	Біржовий кліринг. Маржові розрахунки	2
16	Економічна сутність ризиків та їх види.	2
17	Методи управління ризиками.	2
18	Стратегії хеджування.	2
19	Хеджування ф'ючерсами.	4
20	Опціони та їх види.	2
21	Хеджування опціонами.	2
22	Основи біржової аналітики.	2
23	Фундаментальний аналіз.	2
24	Технічний аналіз.	2
Всього		60

6. Теми лабораторних занять (не передбачено)

7. Контрольні питання для засвоєння знань студентів

1. Поняття «біржової діяльності».
2. Характерні риси біржової діяльності.
3. Економічна сутність біржової діяльності.
4. Основні форми оптової торгівлі.
5. Характеристики локального ринку.
6. Характеристики ярмарки.
7. Характеристики аукціону.
8. Характеристики біржової торгівлі.
9. Історія розвитку біржової торгівлі у світі.
10. Перші товарні біржі.
11. Перші операції з цінними паперами на світових біржах.
12. Сучасний стан біржової діяльності у світі.
13. Міжнародні біржові центри.

14. Назвіть основні форми торгівлі у світовій практиці.
15. Наведіть порівняльну характеристику для біржової діяльності та інших форм оптової торгівлі.
16. Дайте визначення економічної сутності біржового ринку.
17. З чим пов'язане виникнення біржового ринку у світі?
18. Які історичні етапи розвитку біржового ринку?
19. Перерахуйте характерні риси усіх етапів еволюційного розвитку біржового ринку.
20. У чому специфіка функцій біржової аналітики?
21. Охарактеризуйте організаційну структуру біржового ринку.
22. Етапи розвитку біржової діяльності в Україні.
23. Формування національного біржового ринку.
24. Одеська, Миколаївська та Київська біржі.
25. Регулювання біржової діяльності.
26. Державне регулювання біржового ринку.
27. Саморегулювання біржового ринку.
28. Біржові асоціації.
29. Моделі регулювання біржової діяльності.
30. Американська модель.
31. Англійська модель.
32. Французька модель.
33. Змішана модель регулювання.
34. Особливості регулювання біржової діяльності в Україні.
35. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
36. Закон «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки».
37. Товарна біржа та її характерні риси.
38. Фондова біржа.
39. Біржові товари та їх класифікація.
40. Види та характеристика біржових угод.
41. Організація біржової торгівлі.
42. Технології біржової торгівлі.
43. Механізм біржової діяльності.
44. Біржа – класичний інститут ринкової економіки.
45. Організаційна структура біржі.
46. Органи управління біржі.
47. Загальні збори та їх повноваження.
48. Організація укладання і виконання біржових угод.
49. Біржові члени.
50. Біржові посередники.
51. Повне членство.
52. Неповне членство.
53. Правила біржової торгівлі.
54. Біржові котирування.
55. Біржове ціноутворення.
56. Глибина, ширина та опірність ринку.
57. Види аукціонів у біржовій діяльності.
58. Види біржових учасників.
59. Послідовність біржових операцій.
60. Інтернет-трейдинг.
61. Посередники у біржовій діяльності.
62. Брокери та дилери.
63. Подвійний голосовий аукціон. Особливості.
64. Електронізація біржових торгів.
65. Основні вимоги до біржових активів.

66. Класи біржових активів.
67. Цінні папери – біржовий товар.
68. Валютні курси – біржовий товар.
69. Аграрна продукція – біржовий актив.
70. Біржовий маркетинг.
71. Маркетингова політика на біржовому ринку.
72. Види деривативів.
73. Основні класифікаційні ознаки.
74. Товарні деривативи та особливості їх використання.
75. Класифікація товарних деривативів.
76. Фінансові деривативи та їх види.
77. Універсализація біржової торгівлі деривативами.
78. Строкові біржові угоди.
79. Основи ф'ючерсної торгівлі.
80. Сутність ф'ючерсної торгівлі.
81. Роль і місце біржової торгівлі в ринковій системі.
82. Класичні функції сучасної біржі.
83. Ф'ючерсний контракт.
84. Історія ф'ючерсних контрактів у світі.
85. Перші ф'ючерси на Чиказькій товарній біржі.
86. Поняття ф'ючерсного контракту.
87. Специфікації ф'ючерсних контрактів.
88. Опціони.

Зразки тестів

1. Чи вірним є твердження, що біржа є регулярно функціонуючим оптовим ринком однорідних товарів, які продаються за зразками (стандартами)?

- A) так;
- B) ні.

2. Ефект спекуляції полягає у:

- A. Збільшення коливань цін
- B. Змінити пропозицію на сили попиту
- C. Зменшити ризик фермера у вирощуванні врожаю
- D. Зменшити діапазон коливань готівкових цін

3. Основною відмінністю між готівковими та ф'ючерсними контрактами є:

- A. Процедура офсету
- B. Процедури інспекції
- D. Товарний сорт

4. Концепція ф'ючерсної торгівлі була використана в Європі задовго до розробки американських ринків:

- A) так;
- B) ні.

5. Форвардний продаж такий самий, як і ф'ючерсний контракт, з основною різницею, що полягає у здатності взаємозаліку у ф'ючерсах:

- A) так;
- B) ні.

6. Форвардні та ф'ючерсні контракти відрізняються тим, що:

- A. Останні торгуються на організованих біржах, але перші ні

- Б. Ф'ючерсні контракти стандартизовані, а форвардні контракти часто укладаються
- С. Ф'ючерси можна легше закрити
- Д. Все вище сказане.

7. Мотивом спекулянта є прибуток:

- А) так;
- В) ні.

8. На ефективність ринку найбільше впливають:

- А. Кількість торговців
- Б. Погода
- С. Наявність грошових запасів
- Д. Розмір маржинальних вимог

9. Якщо ви зацікавлені у захисті себе від зростання цін, ви можете

- А. Йти на "довгі ф'ючерсні позиції"
- Б. Йти на "короткі ф'ючерсні позиції"

10. Хеджування це:

- 1) управління ціновими ризиками;
- 2) страхування ризиків;
- 3) інструмент ризик менеджменту.

11. Базис розраховується як:

- 1) різниця спотової ціни та ф'ючерсної ціни;
- 2) різниця ф'ючерсної ціни та спотової ціни;
- 3) добуток спотової ціни та ф'ючерсної ціни;
- 4) сума спотової ціни та ф'ючерсної ціни.

12. Чи може банк хеджувати свої валютні цінові ризиками аграрними ф'ючерсами:

- 1) так;
- 2) ні;
- 3) частково;
- 4) інколи.

13. Найчастіше для с.г. хеджування використовуються:

- 1) ф'ючерси;
- 2) опціони;
- 3) свопи;
- 4) форварди.

14. Ефективність хеджування висока при наявності цінової кореляції на рівні:

- 1) 0,4-0,5;
- 2) 0,5-0,6;
- 3) 0,7-0,8;
- 4) 0,8-0,9.

15. Який вид ризиків можна мінімізувати на біржовому ринку:

- 1) кредитні;
- 2) дефолтні;
- 3) цінові;
- 4) арбітражні.

16. За територіальним розташуванням біржі прийнято розрізняти на:

- 1) місцеві, національні;
- 2) місцеві, національні, міжрегіональні, міжнародні;
- 3) жодної правильної відповіді
- 4) вірна відповідь 2.

17. Етапи вивчення біржової кон'юнктури здійснюються в такій послідовності:

- 1) поточне спостереження за загальною ситуацією на ринку; поточне спостереження за торгами по обраних асортиментах; розробка методики вивчення кон'юнктури; збір і нагромадження кон'юнктурної інформації, аналіз кон'юнктури;
- 2) поточне спостереження за торгами по обраних асортиментах; розробка методики вивчення кон'юнктури; збір і нагромадження кон'юнктурної інформації, аналіз кон'юнктури; прогнозування кон'юнктури;
- 3) розробка методики вивчення кон'юнктури; збір і нагромадження кон'юнктурної інформації, аналіз кон'юнктури; прогнозування кон'юнктури; поточне спостереження за загальною ситуацією на ринку;
- 4) поточне спостереження за загальною ситуацією на ринку; поточне спостереження за торгами по обраних асортиментах; розробка методики вивчення кон'юнктури; збір і нагромадження кон'юнктурної інформації, аналіз кон'юнктури; прогнозування кон'юнктури.

18. Аналіз біржової кон'юнктури на основі динамічних показників проводиться по:

- 1) динаміці попиту і пропозиції;
- 2) динаміці угод;
- 3) динаміці цін;
- 4) всі відповіді вірні.

19. Ринок, на якому операції купівлі-продажу цінних паперів здійснюються поза приміщенням біржі є:

- 1) первинним;
- 2) терміновим;
- 3) організованим;
- 4) позабіржовим.

20. Яке з тверджень правильне?

- а) Бичачий тренд = Ціна вниз
- б) Бичачий тренд = Ціна вгору
- в) Ведмежий тренд = Ціна вгору

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

- лекції (пояснення, обговорення, демонстрація);

- практичні заняття (практичні кейси, дискусії, круглі столи, розрахункові завдання);
- самостійна робота (підготовка рефератів, презентації).

Застосування методики проблемного навчання та технологій дистанційного навчання.

9. Форми контролю.

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» затвердженого вченою радою НУБіП України ВІД від 27.12.2019 р. видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на два-три змістові модулі.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Підсумковий контроль з дисципліни «Біржова діяльність» проводиться у формі семестрового заліку.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Таблиця 1.

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Електронне розміщення курсу на сайті НУБІП України за посиланням: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3083>
2. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Основи біржової діяльності» / І.В.Охріменко. Київ: АграрМедіаГруп, 2015. 20 с.
3. Методичні вказівки до проходження навчальної та виробничої практик з дисциплін «Основи біржової діяльності» та «Біржовий ринок» / [М.О.Солодкий, В.О.Яворська та ін.]. Київ: Компрінт, 2015. 34 с.
4. Методичні вказівки до написання курсових робіт з дисципліни «Біржова діяльність» для ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Солодкий М.О., Яворська В.О.. Київ: НУБІП України, 2021. 45 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 738-ІХ від 19.06.2020 із змінами № 1587-ІХ від 30.06.2021 № 2180-ІХ від 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компрінт, 2017. 450 с.
3. Солодкий М.О. Біржовий товарний ринок: навчальний посібник / М.О. Солодкий. Київ: Компрінт, 2017. 576с.
4. Солодкий М.О., Яворська В.О. Міжнародні біржові ринки: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компрінт, 2019. 520 с.
5. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Аналіз і прогнозування біржового ринку: навч. посіб. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 642 с.

Додаткова

1. Брокерська діяльність: посібник / М.О. Солодкий, Т.Ю. Андросович, В.О. Яворська, Ю.В. Рубан Київ: ЦП Компрінт 2013. 125 с.
2. Башинський І.А. Біржове право: навч. посіб. / Башинський І.А., Діденко С.В., Миронова В.О. Херсон: Чуєв С.М., 2014. 291 с.
3. Діброва А.Д., Рябченко О.О. Соціальні мережі – індикатор нелінійного аналізу для дослідження біржових ринків. Моніторинг біржового ринку. 2014. № 2 (21). С. 15-17.

4. Міжнародний фондовий ринок: навч. посіб.-практикум / [О.Є.Кузьмін та ін.]. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 334 с.
5. Основи біржової діяльності: посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.О. Солодкий, С.А. Стасіневич, Т.Ю. Андросович. Київ: ВЦ НУБіП України, 2013. 210 с.
6. Опционы. Максимальная прибыль при заданном риске. Киев: Украинская биржа. 2014. 28 с.
7. Основы интернет-трейдинга. Киев: Украинская биржа. 2014. 34 с.
8. Основы срочного рынка. Киев: Украинская биржа. 2014. 30 с.
9. Розвиток біржового ринку в умовах глобалізації/ М.О. Солодкий, В.О.Яворська, А.С. Кравченко. Київ: ЦП Компринт, 2016. 356с.
10. Солодкий М.О. Біржовий ринок: навчальний посібник/ М.О. Солодкий. Київ: Аграрна освіта, 2010. 565с.
11. Солодкий М.О., Яворська В.О., Андронович Т.Ю. Розвиток біржового аграрного ринку: монографія. Київ: ЦП Компринт, 2014. 341с.
12. Солодкий М.О. та ін, всього 5 авторів. Біржовий ринок: проблеми функціонування та тенденції інноваційного розвитку: Монографія. Київ: ЦП Компринт, 2013. 215 с.
13. Яворська В.О. Головний вплив на інноваційний розвиток світового ринку фінансових деривативів. Вісник НУБіП України. 2015. № 222. с. 176-181.
14. Яворська В.О. Механізм хеджування на біржовому товарному ринку. Приазовський економічний вісник. 2019. Випуск № 3(14)URL: <http://www.pev.kpu.zp.ua/vypusk-3-14>.
15. Яворська В.О., Солодкий М.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. Інфраструктура ринку. 2019. Випуск № 31. URL: <http://www.market-infr.od.ua/31-2019>.
16. Яворська В.О., Грінченко В., Листопад В. Розвиток міжнародних біржових ринків. Східна Європа. Економіка, бізнес та управління. Випуск № 6(23). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/2019>.
17. Фондовий ринок в Україні / Дегтярьова Н.В., Леонов Д.А., Січевлюк В.А. та ін. Київ.: УІРФР, 2015. 600 с.
18. Trading on Canadian Futures Markets. Fifth Edition by John E.Hore. Toronto, The Canadian Securities Institute, 2008. 196p.
19. Farming Futures. A guide to the agricultural commodity futures markets. -Cambridge, CHRISTOPHER PRIOR-WILLEARD, 2004. 126p.
20. John Hull. Options, Futures and Other Derivative Securities. 11-edition- New Jersey, University of Toronto, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 2019. 852p.

11. Інформаційні ресурси

1. Аграрна біржа. URL: agrex.gov.ua
2. Асоціація «Біржові та електронні майданчики». URL: aeaer.com.ua
3. Асоціація «Українські фондові торговці». URL: aust.com.ua
4. Блог компанії RockInvest. Навчання інвестуванню на фондових біржах США. URL: <http://rockinvest.com.ua/blog>.
5. Київська міжнародна фондова біржа. URL: kise.com.ua
6. Моніторинг біржового ринку (журнал). URL: memjournal.agrex.gov.ua.
7. Національний депозитарій України. URL: csd.ua.
8. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: nssmc.gov.ua
9. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: dfp.gov.ua
10. Придніпровська фондова біржа. URL: pse.com.ua
11. Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках. URL: ausd.com.ua
12. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: uaib.com.ua
13. Українська біржа. URL: ux.ua
14. Українська міжбанківська валютна біржа. URL: uice.com.ua.
15. Українська міжнародна фондова біржа. URL: uise.com.ua
16. Українська фондова біржа. URL: ukrse.com.ua
17. Фондова біржа «ІННЕКС». URL: innex-group.com
18. Фондова біржа «Перспектива». URL: fbr.com.ua
19. Фондова біржа ПФТС. URL: pfts.com.